

College voor Toetsen en Examen

DE CENTRALE EINDTOETS PO IN 2015

INFORMATIE VOOR SCHOLEN

‘De eindtoets bepaalt niet mijn niveau. De eindtoets geeft wel een beetje informatie over mijn niveau. Mijn juf, ik en mijn ouders bepalen daar veel meer in.’

*Suzanna Maric,
leerling groep 8 van juf Gaby de Boer,
RKBS de Sterrenwacht*

01

Even voorstellen:
het CvTE

p. 8

02

De centrale
eindtoets
in het kort

p. 10

03

Advisering
voortgezet
onderwijs

p. 14

04

Wat verandert
er in 2015?

p. 16

05

Wel of niet
meedoen?

p. 18

06

Keuze voor
digitale centrale
eindtoets

p. 20

07

Spoorboekje
2014 - 2015

p. 22

08

Meer informatie

p. 24

Afronding van 8 jaar primair onderwijs

Vanaf het schooljaar 2014 - 2015 is het voor alle leerlingen van groep 8 in het reguliere basisonderwijs verplicht om een eindtoets te maken.¹ De overheid stelt hiervoor aan scholen de *centrale eindtoets PO* beschikbaar. Scholen kunnen ook kiezen voor een andere eindtoets PO die door de minister is toegelaten.

Vanaf 2015 mogen scholen voor voortgezet onderwijs de toelating van leerlingen niet meer laten afhangen van het resultaat van de eindtoets. Het schooladvies gaat het zwaarst wegen.

Het College voor Toetsen en Examens (CvTE) is verantwoordelijk voor de uitvoering van de centrale eindtoets. Deze wordt in samenwerking met Stichting Cito gemaakt en bouwt voort op de Eindtoets Basis-onderwijs van Cito.

Voor wie

In deze brochure leest u meer over de centrale eindtoets van het CvTE. De brochure is bedoeld voor schoolbesturen, schoolleiders, leerkrachten en onderwijsondersteuners.

¹ Sommige leerlingen hoeven de verplichte eindtoets PO niet te maken. Tot deze groep behoren kinderen die zeer moeilijk lerend zijn, meervoudig gehandicapt zijn of korter dan vier jaar in Nederland wonen en de Nederlandse taal niet voldoende beheersen (zie ook hoofdstuk 5).

Even voorstellen: het CvTE

Voor basisscholen is het College voor Toetsen en Examens (CvTE) een nieuwe organisatie. Daarom stelt het CvTE zich graag aan u voor.

Het College voor Toetsen en Examens (CvTE) heeft veel ervaring met het maken van landelijke toetsen en examens. Zo is het CvTE bijvoorbeeld verantwoordelijk voor de centrale examens in het voortgezet onderwijs (VO) die ieder jaar in mei worden afgenomen. Daarnaast is het College verantwoordelijk voor de staatsexamens VO, de staatsexamens Nederlands als tweede taal (NT2) en voor de centraal ontwikkelde examens in het mbo. Vanaf 2015 komt daar de verantwoordelijkheid voor de centrale eindtoets bij. Opdrachtgever is in alle gevallen het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (OCW).

Het CvTE is een zelfstandig bestuursorgaan, bestaande uit vertegenwoordigers uit de verschillende werkvelden van het CvTE. Het College wordt ondersteund door een bureau. Dit bureau is in Utrecht gevestigd.

Samenwerking

In alle sectoren waar het CvTE verantwoordelijk is voor centrale examens of toetsen werkt het CvTE samen met deskundigen. Dat zijn bijvoorbeeld de opgavenmakers bij Cito, leerkrachten die in commissies zitten die de opgaven beoordelen en vertegenwoordigers van de onderwijsraden (VO-raad, MBO Raad en PO-raad).

Op die manier bewaakt het CvTE de kwaliteit van centrale examens en toetsen, met inbreng van mensen uit de praktijk. Zo ontstaat er een zo groot mogelijk draagvlak.

De taken van het CvTE op een rij:

- de centrale examens in het VO (inclusief de rekentoets VO)
- de staatsexamens VO
- de staatsexamens Nederlands als tweede taal (NT2)
- de centraal ontwikkelde examens taal en rekenen in het mbo
- de centrale eindtoets PO

De centrale eindtoets in het kort

Het CvTE kan zich voorstellen dat er veel vragen leven bij de scholen over de centrale eindtoets. In dit hoofdstuk worden de belangrijkste onderwerpen in het kort op een rij gezet.

Nederlandse taal, rekenen en wereldoriëntatie

De centrale eindtoets bestaat uit twee onderdelen: Nederlandse taal en rekenen. Deze twee onderdelen zijn verplicht. Daarnaast kunnen scholen kiezen voor de eindtoets Wereldoriëntatie.

De centrale eindtoets neemt drie dagdelen in beslag. Het onderdeel Wereldoriëntatie wordt ook op deze drie dagdelen afgenomen.

Twee niveaus: eindtoets B en eindtoets N

De centrale eindtoets taal en rekenen is er op twee niveaus: eindtoets B (Basis) en eindtoets N (Niveau).² Beide versies bevatten dezelfde onderdelen en opgavenrubrieken en hetzelfde aantal opgaven.

De eindtoets N is bestemd voor leerlingen van wie verwacht wordt dat ze het beste passen in een brugklatype basisberoepsgerichte leerweg of kaderberoepsgerichte leerweg. De eindtoets B is bestemd voor leerlingen voor wie het verwachte vervolgdadvies brugklatype gemengde/theoretische leerweg of hoger zal zijn. Het onderdeel Wereldoriëntatie is in principe geschikt voor alle leerlingen en wordt op één niveau afgenomen.

Referentieniveaus taal en rekenen

Op 1 augustus 2010 is de Wet referentieniveaus Nederlandse taal en rekenen van kracht geworden. De referentieniveaus geven aan wat leerlingen moeten kennen en kunnen op het gebied van taal en rekenen op belangrijke momenten in hun schoolloopbaan. Doel van deze wet is een betere aansluiting te bewerkstelligen tussen het taal- en rekenonderwijs in de verschillende sectoren: PO, vso, VO en mbo. Daarnaast beoogt de wet ook de taal- en rekenvaardigheden van leerlingen te verbeteren.

De centrale eindtoets toetst de inhoud van de taaldomeinen lezen en taalverzorging en van alle rekendomeinen binnen de referentieniveaus. De toets meet welk referentieniveau de leerling heeft bereikt (1F/1S/2F).

Meer informatie over de referentieniveaus leest u op www.taalenrekenen.nl.

² Met de komst van de adaptieve centrale eindtoets vanaf 2018 vervalt het onderscheid niveau N en B.

Papier of digitaal

Scholen kunnen kiezen voor een centrale eindtoets op papier of voor een digitale versie. Scholen die ook voor het onderdeel Wereldoriëntatie kiezen, maken de hele centrale eindtoets op papier. Tijdens het inhaalmoment (voor leerlingen die de eerste afname (deels) gemist hebben) kan de centrale eindtoets alleen digitaal worden afgenomen (zie ook hoofdstuk 6). Het onderdeel Wereldoriëntatie komt dan te vervallen.

Afnamemoment: 15 april - 15 mei

De centrale eindtoets wordt jaarlijks tussen 15 april en 15 mei afgenomen op drie opeenvolgende schooldagen. Het inhaalmoment (tweede afname-moment) vindt plaats vanaf de eerste week na de eerste afnameperiode tot en met uiterlijk vijf weken erna. Ieder jaar maakt het CvTE bij het verstrekken van de rapportage de afnamedata bekend voor de centrale eindtoets van het schooljaar daarop. De **papieren** centrale eindtoets wordt in 2015 afgenomen op dinsdag 21, woensdag 22 en donderdag 23 april. De **digitale** centrale eindtoets wordt in 2015 afgenomen op woensdag 15, donderdag 16 en vrijdag 17 april óf dinsdag 28, woensdag 29 en donderdag 30 april.

Inschrijving afname 2015

Aan de centrale eindtoets van het CvTE en de andere door het ministerie van OCW toegelaten eindtoetsen PO zijn voor basisscholen geen kosten verbonden. De inschrijving voor deelname aan de centrale eindtoets start in november 2014. Alle basisscholen in Nederland ontvangen dan informatie van het CvTE over de inschrijving voor deze toets. Via het inschrijfformulier geeft de school aan hoeveel leerlingen de centrale eindtoets B en hoeveel leerlingen de centrale eindtoets N gaan maken, en of ze dat op papier of digitaal doen. Daarnaast kan aangegeven worden hoeveel leerlingen het onderdeel Wereldoriëntatie gaan maken.

Rapportage

Vier weken na afname van de centrale eindtoets ontvangt uw school voor iedere leerling een leerlingrapport op papier. De leerlingrapporten zijn via de Cito-portal al eerder digitaal beschikbaar. In het leerlingrapport worden de resultaten per onderdeel weergegeven. Het rapport bevat ook de totaalscore van de leerling en een toelichting daarop ten behoeve van het advies voor het best passende type voortgezet onderwijs. Daarnaast krijgt uw school via de Cito-portal ook de beschikking over diverse rapportages op *schoolniveau*. De schoolrapportages bevatten een overzicht van de resultaten van alle leerlingen van uw school die dat jaar de centrale eindtoets hebben gemaakt. Ook krijgt u met deze rapportages zicht op hoe uw school zich verhoudt tot het landelijk gemiddelde.

Meer informatie over de centrale eindtoets vindt u in de handleiding (zie daarvoor pagina 26).

Advisering voortgezet onderwijs

Met de invoering van de verplichte eindtoets PO is het schooladvies leidend geworden bij de plaatsing van leerlingen in het voortgezet onderwijs. De eindtoets is een onafhankelijk en objectief tweede gegeven naast het schooladvies.

Schooladvies

Elke leerling in groep 8 van de basisschool krijgt van zijn school voor 1 maart een *schooladvies*. Hierin staat welk type voortgezet onderwijs het beste bij de leerling past. De school kijkt daarvoor onder andere naar leerprestaties, aanleg en ontwikkeling tijdens de hele basisschoolperiode.

Naast dit schooladvies komt er, door de invoering van de verplichte eindtoets PO, voor alle leerlingen in Nederland een zogenoemd 'objectief tweede gegeven' bij, in de vorm van een resultaat op de centrale eindtoets of op een andere eindtoets PO.

Het schooladvies is vanaf 2015 leidend bij de plaatsing van leerlingen in het voortgezet onderwijs. Basisscholen geven voor 1 maart een schriftelijk schooladvies aan de leerling; de centrale eindtoets wordt vanaf het schooljaar 2014 - 2015 in april afgenomen.

Heroverweging schooladvies

Als een leerling de eindtoets PO beter maakt dan verwacht, moet de basisschool het schooladvies heroverwegen. De basisschool is verantwoordelijk voor deze heroverweging, in overleg met de ouders/verzorgers.

De heroverweging kan leiden tot een wijziging in het schooladvies, maar er kan ook beslist worden dat wordt afgeweken van het resultaat van de eindtoets PO. Soms is het resultaat van de eindtoets PO minder goed dan verwacht. In dat geval mag de basisschool het schooladvies *niet* aanpassen.

Wat verandert er in 2015?

De centrale eindtoets bouwt voort op de Eindtoets Basisonderwijs van Cito. Veel scholen zijn bekend met deze eindtoets. Voor deze scholen is op een rijtje gezet wat er vanaf 2015 verandert als scholen kiezen voor de centrale eindtoets.

Tot en met 2014 namen basisscholen vrijwillig deel aan een eindtoets:

- 85% nam deel aan de Eindtoets Basisonderwijs van Cito (Citotoets)
- 10% nam een andere eindtoets af
- 5% van de basisscholen koos ervoor geen eindtoets af te nemen.

Scholen die de Citotoets kennen, vragen zich misschien af wat er anders is:

Praktisch

In 2015 is anders:

- dat een eindtoets PO verplicht is voor alle leerlingen van groep 8 in het reguliere basisonderwijs (voor uitzonderingen zie hoofdstuk 5);
- dat een school kiest voor één toetsaanbieder zodat alle leerlingen van een school dezelfde eindtoets PO maken;
- dat het schooladvies leidend wordt voor de toelating tot het voortgezet onderwijs (voor meer informatie zie hoofdstuk 3);
- dat de eindtoets PO voor scholen kosteloos is;
- dat het CvTE verantwoordelijk is voor de centrale eindtoets. Informatie over de centrale eindtoets krijgt u van het CvTE. De Cito-portal blijft beschikbaar voor het digitaal afnemen van de centrale eindtoets, voor informatie over uw inschrijving en voor alle school- en leerlingrapportages;
- dat de centrale eindtoets later in het schooljaar wordt afgenomen: tussen 15 april en 15 mei.

Inhoudelijk

In 2015 is anders:

- dat de centrale eindtoets rapporteert op de *referentieniveaus taal en rekenen* (zie voor uitleg over de referentieniveaus hoofdstuk 2). In 2015 betreft dit nog een pilot;
- dat de inhoud die getoetst wordt, door leerkrachten en vakexperts in toetswijzercommissies gespecificeerd is in zogenoemde *toetswijzers*. Deze toetswijzers zijn te vinden op www.toetswijzer.nl;
- dat de toetsen worden vastgesteld door leerkrachten en vakexperts in vaststellingscommissies van het CvTE. De opgaven worden nog steeds gemaakt door constructiegroepen van Cito waarin ook leerkrachten zitten;
- dat het onderdeel *studievaardigheden* uit de Eindtoets Basisonderwijs van Cito bij de centrale eindtoets wordt geïntegreerd in de onderdelen Nederlandse taal en rekenen.

A photograph of two children, a boy and a girl, standing outdoors in front of a large, flowering tree with white blossoms. They are holding a large, white, three-dimensional number '5'. The boy is on the left, wearing a white shirt and khaki pants, and the girl is on the right, wearing a blue long-sleeved shirt and pink pants. They are both looking at the number.

Wel of niet meedoen?

Het is wettelijk geregeld dat alle leerlingen in het laatste jaar van de basisschool een eindtoets PO maken. Hierop zijn echter uitzonderingen.

Deelname niet altijd verplicht

Voor onderstaande groepen leerlingen is het maken van een eindtoets PO wettelijk niet verplicht. Deze leerlingen *mogen* wel deelnemen aan de centrale eindtoets.

- Leerlingen die zeer moeilijk lerend zijn.
- Leerlingen die meervoudig gehandicapt zijn.
- Leerlingen die korter dan vier jaar in Nederland wonen en de Nederlandse taal nog niet voldoende beheersen.

SO en SBO

Leerlingen op scholen voor Speciaal Onderwijs (SO) en Speciaal Basisonderwijs (SBO) zijn in 2015 nog niet verplicht om deel te nemen aan de eindtoets PO. Op termijn wordt de eindtoets PO ook voor deze leerlingen verplicht. Het ministerie van OCW kan u hierover meer informatie geven.

Aangepaste afname

Leerlingen met speciale ondersteuningsbehoeften zijn volgens de wet *niet* uitgezonderd van deelname aan de eindtoets PO. Met bepaalde aanpassingen zijn ook deze leerlingen in staat de eindtoets PO te maken. De school heeft de plicht om vooraf te onderzoeken wat welke leerlingen nodig hebben aan speciale ondersteuning.

De eisen van de centrale eindtoets zijn hetzelfde als voor andere leerlingen. De vorm waarin de toets wordt aangeboden kan (gedeeltelijk) anders zijn.

Bij de centrale eindtoets worden de volgende aangepaste versies aangeboden:

- een braille-versie; voor leerlingen met een visuele beperking.
- een audio-versie; o.a. voor leerlingen met een leesbeperking (dyslexie) of een visuele beperking.
- een pdf geschikt voor tekst-naar-spraak-software; o.a. voor leerlingen met dyslexie of een visuele beperking.
- een vergrote versie (A3 en zwart-wit); o.a. voor leerlingen met dyslexie of een visuele beperking.
- een zwart-witversie op normale grootte; voor kleurenblinde leerlingen.

De school heeft daarnaast de mogelijkheid om rekening te houden met de speciale behoeften van deze leerlingen, bijvoorbeeld door tijdverlenging. De beslissing of een leerling speciale ondersteuning nodig heeft, is aan de school. Als de aangepaste versies en de toegestane mogelijkheden om afname-conditions aan te passen niet voldoen, neemt de school contact op met het CvTE.

Keuze voor digitale centrale eindtoets

Scholen die voor de centrale eindtoets kiezen, kiezen zelf of hun leerlingen de toets op papier maken of digitaal. Wat houdt deze keuze in?

Keuzemoment

Voor het eerste afnamemoment hebben scholen de keuze: een centrale eindtoets op papier of een digitale centrale eindtoets. De school bepaalt dit zelf.

De onderdelen, de volgorde van de taken en het aantal opgaven van de papieren en de digitale centrale eindtoets zijn hetzelfde. De opgaven zelf zijn wel verschillend, omdat de digitale centrale eindtoets verschillende, gelijkwaardige varianten kent, die gedurende een langere periode afgenomen kunnen worden.

Systeemcheck

Voor het afnemen van een digitale centrale eindtoets heeft een school voldoende computers nodig. De digitale eindtoets kan alleen worden afgenomen op een desktopcomputer of laptop en niet op een tablet.

Om de centrale eindtoets digitaal af te kunnen nemen dient er van te voren een *systeemcheck* plaats te vinden. Met een systeemcheck wordt nagegaan of de computers en laptops op een school aan de eisen voldoen. Deze systeemcheck is nodig om problemen tijdens de afname te voorkomen. Zodra uw school zich voor de digitale centrale eindtoets aanmeldt, krijgt u bericht over hoe de procedure voor de digitale centrale eindtoets in zijn werk gaat.

Tijdens het inhaalmoment wordt de centrale eindtoets alleen *digitaal* afgenomen. Het inhaalmoment is bedoeld voor leerlingen die de eerste afname (deels) gemist hebben. Ook voor dit inhaalmoment dient een systeemcheck uitgevoerd te worden.

Spoorboekje 2014 - 2015

Het spoorboekje voor de centrale eindtoets van het schooljaar 2014 - 2015 toont de belangrijkste data voor scholen. Scholen die zich inschrijven voor de centrale eindtoets worden in de loop van het schooljaar 2014 - 2015 nader geïnformeerd.

Datum	Activiteit
Oktober 2014	Handleiding centrale eindtoets op www.centraleeindtoetspo.nl
November 2014	Start inschrijving
December 2014 - april 2015	Scholen kunnen bevestiging van inschrijving inzien via Cito-portal
31 december 2014	Sluiting inschrijving
Maart - april 2015	Scholen ontvangen toetsboekjes, antwoordbladen en aangepaste versies
Maart - april 2015	Afronden systeemcheck digitale centrale eindtoets
21, 22 en 23 april 2015	Papieren afname centrale eindtoets
15, 16 en 17 april 2015 óf 28, 29 en 30 april 2015	Digitale afname centrale eindtoets
23 en 24 april 2015	Insturen van antwoordbladen door de scholen
28 april t/m 29 mei 2015	Inhaalmoment centrale eindtoets (digitaal)
13 mei 2015	Leerlingrapportages beschikbaar op Cito-portal
22 mei 2015	Schoolrapportages beschikbaar op Cito-portal
Mei - juni 2015	Scholen ontvangen papieren leerlingrapportages

Meer informatie

De centrale eindtoets wordt aangeboden door en ontwikkeld onder verantwoordelijkheid van het CvTE. Het CvTE werkt daarbij nauw samen met andere partijen, die elk hun eigen taken en verantwoordelijkheden hebben.

Wie doet wat?

Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (OCW)

Het ministerie van OCW is verantwoordelijk voor alle wetgeving rondom de verplichte eindtoets PO. Ook is het ministerie opdrachtgever van de centrale eindtoets.

www.rijksoverheid.nl/ministeries/ocw

College voor Toetsen en Examens (CvTE)

Het CvTE biedt de centrale eindtoets aan en is verantwoordelijk voor de ontwikkeling ervan.

www.hetcvte.nl

Cito

Cito ontwikkelt de centrale eindtoets onder regie van het CvTE. De deskundigheid van Cito ligt op het terrein van het ontwikkelen en afnemen van toetsen en examens.

www.cito.nl

Dienst Uitvoering Onderwijs (DUO)

DUO beheert in opdracht van OCW alle leerlinggegevens (BRON).

www.duo.nl

Inspectie van het Onderwijs (IvHO)

De inspectie heeft in het primair onderwijs de rol van toezichthouder en handhaver. De inspectie gebruikt de gemiddelde schoolscore op de verplichte eindtoets om de leerresultaten van de school vast te stellen en te beoordelen. De inspectie ziet ook toe op een correcte afname van de eindtoets PO.

www.onderwijsinspectie.nl

Meer informatie?

Naast deze brochure verstrekt het CvTE de komende maanden gerichte informatie aan scholen ten behoeve van ouders, leerlingen en andere betrokkenen. Heeft u vragen of opmerkingen over deze brochure dan kunt u deze mailen naar info@hetcvte.nl

Online informatie

Het CvTE informeert u over de centrale eindtoets via www.centraleeindtoetspo.nl

Informatie van het ministerie van OCW over de wetgeving rondom de centrale eindtoets en de andere eindtoetsen PO, is te vinden op www.rijksoverheid.nl/eindtoets-basisschool

Handleiding

Een handleiding met praktische informatie ontvangt u bij deelname aan de centrale eindtoets. Deze handleiding zal ook gepubliceerd worden op www.centraleeindtoetspo.nl

Toetswijzers

Meer informatie over de inhoud van de centrale eindtoets is vastgelegd in toetswijzers. De toetswijzers zijn te vinden op <http://toetswijzer.kennisnet.nl>

Colofon

Redactie College voor Toetsen en Examens

Vormgeving en-publique.nl

Fotografie Marijke Volkers

Druk vanDeventer

Oplage 35.000

Utrecht, juni 2014

Met dank aan obs Oog in Al, Utrecht

